

SVT

Re:agera 051026

Total make over av miljonprogrammet

Publicerad 21 oktober 2005 - 13:55

Miljonprogrammet kan bli en varierad stadsmiljö. Om man gör riktiga gator och låter de boende själva få bestämma. Skriver Arkitekten Jerker Söderlind.

Debattinlägg

Läs även arkitekten **Pär Eliaeson** replik till **Jerker Söderlind** och inlägget av Gringos redaktionschef **Carlos Rojas Beskow** om sin uppväxt i Botkyrka och dagens attitydförändring till förorten.

[Eliaeson: Sanningarna om förorten](#)

[Rojas beskow: Jag dreglar till betong](#)

Tyck till!

Vad tycker du att man ska göra med miljonhusen?

[Diskutera i vårt forum!](#)

Han har två utgångspunkter för en total make over av miljonhusområdena:

Ersätt experter med fantasi

Miljonprogrammet planerades av experter som "visste" precis hur människor skulle ha det. Men som inte bosatte sig där själva. Det blev en modern variant av det gamla auktoritära brukssamhället - men med politiker och planerare som lade allt till rätta, i stället för det gamla samhällets brukspatron. Idag vill människor allt mer bestämma själva över sina liv. Att bygga är ett sätt att visa vem man är, att hävda sin egenart. Titta bara på alla inredningsprogram i TV! Så kan också städer utvecklas.

Ersätt renodling med variation

Det finns för lite stad i svenska städer, jämfört med efterfrågan. De flesta bor i förorter utanför staden. Orsaken är att 1930- och 40-talets arkitekter bestämde sig för att staden var farlig och osund. De förbjöd allt byggande av blandad stad, där bostäder, butiker, kontor, nöjen blandas kring samma gator. Vi har fått olika tråkiga områden med bara universitet, bara affärer, bara lägenheter, bara villor, bara kontor osv.

Gör så här:

A) Spara några delar av de gamla miljonprogrammen och bevara dom exakt som de byggdes. Som en sorts "betongskansen". Då kan de som gillar miljonprogrammet få bo där (dom som jag kallar "betongtofsarna"). Och då kan man spela in 60-talsfilmer i en autentisk miljö.

B) Rita upp vanliga gator genom resten av områdena. I stället för dagens återvändsgator. Då kan även främlingar och besökare åka igenom dagens isolerade bostadsöar. Det blir lättare att få lönsamhet för butikerna. Ersätt ödsliga parkeringsområden med parkeringsplatser längs gatorna. Då kan man bygga hus eller göra parker på parkeringsplatserna. Det gör också att bilarna kör mer försiktigt, eftersom bilen längs gatan kanske plötsligt öppnar sin dörr. Ingen vill ha sin egen bils lack repad...

C) Dela upp ägandet till husen. Från ett fåtal stora kommunala eller privata bostadsbolag. Till många små bostadsrättsföreningar, kooperativ, aktiebolag eller föreningar. De nya ägarna får ta över ägandet av den ödsliga marken runt omkring betonghusen. De får själva bestämma om de vill bygga till, bygga om eller riva sina egna hus. De får själva anlita de arkitekter och byggfirmor de gillar. Eller bygga till själva. Till och med måla om husen, som de själva tycker är snyggt!

D) För det krävs att reglerna i miljonprogrammet ändras. De kan bli lika enkla som stadsplanerna i de gamla innerstäderna, där man tillåter att en bostad omvandlas till dagis, till kontor, till butik osv. Dagens regler - alltså stadsplaner - i miljonprogrammet tillåter oftast bara att det är bostäder i husen. Med nya regler kan lägenheter som är svåra att hyra ut, i bottenvåningen, enkelt göras om till arbetsplatser eller butiker eller klubblokaler.

E) Det nya folkhemmet kan bara byggas av folket självt. Miljonprogrammets betongkåkar är en bra utgångspunkt. Hyrorna är inte alltför höga. Med gemensamt ägande av husen kan de boende gå från att vara oansvariga hyresgäster till ansvarstagande fastighetsägare. En sorts småskalig kapitalism som jag tror att även vänsterpartiet skulle tycka skulle vara bra. Tänk dig en variant av den fantasifulla kåkbebyggelsen i danska fristaden Christiania i miljonprogrammets områden! Självklart utan knark. Men med eget ansvar. Det är dags att återuppväcka byggandets glädje. Och sluta klaga över de fel som gjordes på 60-talet. Se framåt istället!

Jerker Söderlind, arkitekt MSA, tekn dr, forskare på KTH Samhällsbyggnad i Stockholm.
E-post: jerker@infra.kth.se